

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Природничо-географічний факультет

Кафедра загальної та регіональної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан
факультету

природничо-географічного

Л.П. Міронець

« 29 » _____ серпня _____ 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Регіональна економічна і соціальна географія

галузь знань: 01 Освіта

спеціальність: 014 Середня освіта (Географія)

освітньо-професійна програма: Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини)

мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною комісією
природничо-географічного факультету
« 29 » _____ серпня _____ 2025 р.

Голова

(Міронець Л.П. к.пед.н., доцент)

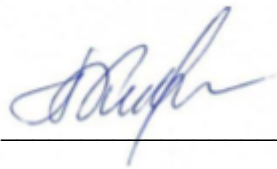
Розробник: Корнус Олеся Григорівна – кандидат географічних наук, доцент, завідувач кафедри загальної та регіональної географії

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри загальної та регіональної географії

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року.

Завідувач кафедри

Корнус О.Г., канд. геогр. наук, доцент

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 7	бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		3-4-й	3-4-й
		Семестр:	
		6-7-й	6-7-й
		Лекції	
		6 семестр – 10 год. 7 семестр – 20 год.	год. год.
		Практичні, семінарські	
		6 семестр – 16 год. 7 семестр – 18 год.	год. год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		6 семестр – 62 год. 7 семестр – 80 год.	год. год.
		Консультації:	
		6 семестр – 2 год. 7 семестр – 2 год.	год. год.
		Вид контролю: залік (6 семестр), іспит (7 семестр)	
Загальна кількість годин – 210			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

обґрунтування шляхів удосконалення територіальної (просторової) організації суспільства, особливостей формування територіально-виробничих комплексів у конкретних природних і соціально-економічних умовах, а також пошук основних напрямів вирівнювання соціальних відмінностей у регіонах світу. Не менш важливим є світоглядне та загальноосвітнє значення регіональної економічної і соціальної географії. Як навчальна дисципліна вона дає уявлення про характер взаємодії природи і суспільства, про форми і тенденції розвитку територіальної організації суспільства у значних територіальних масивах країн – так званих регіонах. Важливими предметами дослідження також є географічні проблеми просторової організації регіональної економіки, сукупність проблем соціального розвитку в їх територіальному вираженні, територіальна організація соціального життя, просторові суспільні системи тощо.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні оволодіти наступними **програмними компетентностями**:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

ЗК 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ПК 1. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.

ПК 3. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).

ПК 8. Здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів і форм організації життя людей.

ПК 12. Здатність будувати відповідні моделі природних та суспільних географічних явищ, досліджувати їх для отримання нових висновків та поглиблення розуміння особливостей функціонування природних та територіально-виробничих комплексів з використанням сучасних геоінформаційних технологій та картографічного моделювання.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Перед вивченням навчальної дисципліни студенти мають оволодіти знаннями з фізичної географії материків та океанів. Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С.Макаренка.

3. Результати навчання за дисципліною

Знання	ПРЗ 1. ПРЗ 7. ПРЗ 9.	Знати та розуміти основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії та суміжних наук, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної науки. Знати і розуміти основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їхніх компонентів, класифікувати зв'язки й залежності між компонентами, знати причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них. Знати та розуміти зміни, які відбуваються в географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників, формулювати наслідки й детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства.
Уміння	ПРУ 5. ПРУ 10.	Застосовувати базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, її теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природногеографічні та суспільно-географічні явища і процеси, пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії. Використовувати інформаційно-комунікаційні технології навчання в професійній діяльності. Аналізувати текстові та числові дані в середовищі табличного процесора. Розробляти і представляти презентаційні матеріали в середовищі редактора презентацій. Застосовувати доступні мережеві ресурси для пошуку і аналізу інформації.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	Глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал з регіональної економічної і соціальної географії; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Прогнозує і передбачає подальший хід явища, описує можливі наслідки, результати, що впливають з наявних даних. На основі проблемної ситуації виділяє проблему, конструює гіпотези і перевіряє їх. При цьому здобувач освіти не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних
	робіт, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом.
82-89	Твердо знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його; не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
74-81	Знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозмінених, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій.
64-73	Має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.
60-63	Самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії.
35-59	Не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом економічної та соціальної географії; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
1-34	Має лише загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

Розподіл балів, які отримують студенти залік у 6 семестрі

Поточний контроль	Разом	Сума
-------------------	-------	------

РОЗДІЛ 1											РОЗДІЛ 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	60	100
3	3	3	3	3	3	3	4	4	3	4	4	4	4	4	4	4		
Контроль самостійної роботи																	40	
3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	2	2	2		

існує у 7 семестрі

Поточний контроль			Разом	Підсумковий контроль (іспит)	Сума
РОЗДІЛ 3	РОЗДІЛ 4	РОЗДІЛ 5			
T18-T21	T22-T27	T28-T31	50	25	100
15	20	15			
Контроль самостійної роботи					
10	10	5	25		

Згідно Положення «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені

А.С. Макаренка» від 27.04.2020 р., можливе зарахування результатів навчання з окремої теми/тем, розділу, індивідуального завдання (контрольної роботи) чи дисципліни в цілому, здобутих за цими видами освіти. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно переліку компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний та підсумковий контроль проводяться відповідно до вимог Положення «Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу», затвердженого Вченою Радою СумДПУ імені А.С.Макаренка (протокол №7 від 23.02.2015).

Засобами та формами оцінювання є: усне та письмове опитування, тестування, індивідуальна доповідь, індивідуальне навчально-дослідне завдання, участь у дискусіях, залік. Оцінювання знань та навичок студентів враховує всі види занять, які передбачені програмою навчальної дисципліни. Загальна оцінка з дисципліни складається з поточних оцінок, які студент отримує під час практичних занять, виконання завдань самостійної роботи, контрольних робіт тощо.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

6-й семестр

Розділ 1. Країни Європи.

- Тема 1. Регіональний огляд країн Європи.
- Тема 2. Групова характеристика країн Західної Європи.
- Тема 3. Комплексна характеристика господарства ФРН.
- Тема 4. Комплексна характеристика господарства Франції.
- Тема 5. Комплексна характеристика господарства Великобританії.
- Тема 6. Комплексна характеристика господарства Італії.
- Тема 7. Групова характеристика країн Центральної і Південно-Східної Європи.
- Тема 8. Комплексна характеристика господарства Польщі.
- Тема 9. Комплексна характеристика господарства Румунії.
- Тема 10. Галузева і територіальна структура господарства країн Балтії.
- Тема 11. Галузева і територіальна структура господарства Росії.

Розділ 2. Країни Азії.

- Тема 12. Регіональний огляд Азії.
- Тема 13. Комплексна характеристика господарства Японії.
- Тема 14. Галузева і територіальна структура господарства КНР.
- Тема 15. Комплексна характеристика господарства Індії.
- Тема 16. Комплексна характеристика господарства Ізраїлю.
- Тема 17. Комплексна характеристика господарства Туреччини.

7-й семестр Розділ

3. Країни Африки.

- Тема 18. Африка – як найбідніший регіон світу.
- Тема 19. Особливості економіки країн Африки.

Розділ 4. Країни Америки.

- Тема 20. Регіональний огляд країн Америки.
- Тема 21. Комплексна характеристика господарства Канади.
- Тема 22. Галузева і територіальна структура господарства США.
- Тема 23. Комплексна характеристика господарства Куби.
- Тема 24. Комплексна характеристика господарства Бразилії.
- Тема 25. Комплексна характеристика господарства Аргентини.

Розділ 5. Країни Австралії та Океанії.

- Тема 26. Загальний огляд і субрегіональний поділ Австралії та Океанії.
- Тема 27. Австралійський Союз.
- Тема 28. Комплексна країнознавча характеристика Нової Зеландії.

Тема 29. Групові характеристики країн Меланезії, Мікронезії, Полінезії.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових розділів і тем	Кількість годин						Кількість годин					
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		лекції	практичні	лабораторні	консультація	самост. роб.		лекції	практичні	лабораторні	консультація	самост. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РОЗДІЛ 1. Країни Європи												
Тема 1. Регіональний огляд країн Європи	7	1	1		2	3	6	1				5
Тема 2. Групова характеристика країн Західної Європи	5	-	1			4	8	1	2			5
Тема 3. Комплексна характеристика господарства ФРН	7	1	2			4	5					5
Тема 4. Комплексна характеристика господарства Франції	7	1	2			4	5					5
Тема 5. Комплексна характеристика господарства Великобританії	7	1	2			4	7		2			5
Тема 6. Комплексна характеристика господарства Італії	5	1	1			3	6					6
Тема 7. Групова характеристика країн Центральної і Південно-	3	-	-			3	5					5

Східної Європи												
Тема 8. Комплексна характеристика господарства Польщі	5	1	1			3	5					5
Тема 9. Комплексна характеристика господарства Румунії	3	-	-			3	5					5
Тема 10. Галузева і територіальна структура господарства країн Балтії	3	-	-			3	4					4
Тема 11. Галузева і територіальна структура господарства Росії	3	-	-			3	5					5

Разом за розділом 1	55	6	10		2	37	61	2	4			55
РОЗДІЛ 2. Країни Азії												
Тема 12. Регіональний огляд Азії	5	-	-			5	6				2	4
Тема 13. Комплексна характеристика господарства Японії	8	2	2			4	7	1	2			4
Тема 14. Галузева і територіальна структура господарства КНР	7	1	2			4	5	1				4
Тема 15. Комплексна характеристика господарства Індії	7	1	2			4	3					3
Тема 16. Комплексна характеристика господарства Ізраїлю	4	-	-			4	4					4
Тема 17. Комплексна характеристика господарства Туреччини	4	-	-			4	4					4
Разом за розділом 2	35	4	6		-	25	29	2	2		2	23
Разом за 6 семестр	90	10	16		2	62	90	4	6		2	78
РОЗДІЛ 3. Країни Африки												
Тема 18. Африка – як найбідніший регіон світу	7	2	2			10						
Тема 19. Особливості економіки країн Африки	7	2	2			10						
Разом за розділом 3	28	4	4			20						
РОЗДІЛ 4. Країни Америки												
Тема 20. Регіональний огляд країн Америки	7	1	1			5						
Тема 21. Комплексна характеристика господарства Канади	9	2	2			5						
Тема 22. Галузева і територіальна структура господарства США	9	2	2			5						
Тема 23. Комплексна характеристика господарства Куби	4	1	1			2						
Тема 24. Комплексна характеристика господарства Бразилії	6	2	1			3						
Тема 25. Комплексна характеристика господарства Аргентини	8	2	1			5						
Разом за розділом 4	43	10	8		-	45						
РОЗДІЛ 5. Країни Австралії та Океанії												
Тема 26. Загальний огляд і субрегіональний поділ Австралії та Океанії	9	2	2			5						
Тема 27. Австралійський Союз	7	1	1			5						

Тема 28. Комплексна країнознавча характеристика Нової Зеландії	7	2	2			3						
Тема 29. Групова характеристика країн Меланезії, Мікронезії, Полінезії	4	1	1			2						
Разом за розділом 5	27	6	6		-	15						
Разом за 7 семестр	195	20	18		2	80						
Усього годин	210	40	40		4	126						

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Політична карта і регіональний поділ Європи. Групова характеристика країн Західної Європи.	2	2
	Територіальна структура господарства ФРН	2	
4.	Порівняльний аналіз територіальних структур господарства Франції і Великобританії	2	2
5.	Територіальна структура господарства Італії	2	
	Територіальна структура господарства Польщі	2	
9.	Територіальна структура господарства Японії	2	2
	Територіальна структура господарства КНР	2	
11.	Територіальна структура господарства Індії	2	
	Всього у 6 семестрі	16	6
13.	Політична карта Африки. Особливості територіальної і галузевої структури господарства африканських країн. Спеціалізація сільського господарства країн Африки	4	
14.	Політична карта Америки. Територіальна структура господарства Канади та США.	2	
15.	Економічні райони США	2	
16.	Груповий огляд країн Латинської Америки. Групова характеристика країн Центральної Америки. Територіальна структура господарства Куби	2	
17.	Територіальна структура господарства Бразилії та Аргентини	2	
18.	Політична карта Австралії та Океанії.	2	
19.	Територіальна структура господарства Австралії та Нової Зеландії	2	
20.	Групові характеристики країн Меланезії, Мікронезії і Полінезії	2	
	Всього у 7 семестрі		
	<i>Разом</i>	40	

Теми лабораторних занять Виконання
лабораторних робіт даною робочою програмою не передбачено.

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Гусева Н. В. Регіональна економічна і соціальна географія: Америка. Австралія та Океанія. Африка : навчально-методичний посібник / Н. В. Гусева. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. – 168 с.
<http://soc-econom-region.univer.kharkov.ua/wp-content/uploads/2017/07/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%A0%D0%95%D0%A1%D0%93.pdf>
2. Ємчук Т.В., Чубрей О.С. Основи соціально-економічної географії країн і регіонів світу : навч.- метод. посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 88 с.
https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2523/1/%D0%84%D0%BC%D1%87%D1%83%D0%BA_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf
3. Книш М. М. Регіональна економічна і соціальна географія світу (Латинська Америка та Карибські країни, Африка, Азія, Океанія) = Regional Economic and Social Geography of the World (Latin America and Caribbean countries, Africa, Asia, Oceania) : навчальний посібник / М. М. Книш, О. І. Мамчур, І. В. Ванда. – 2-ге вид., випр. і допов. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. – 372 с.
https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Knysh_Mamchur_Vanda_Rehionalna-ES_H_2022-book.pdf
4. Мандрик І. П. Регіональна економічна і соціальна географія : конспект лекцій / Волинський національний університет імені Лесі Українки, географічний факультет, кафедра економічної та соціальної географії. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2021. 261 с.
https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/19539/1/%d0%9a%d0%be%d0%bd%d1%81%d0%bf%d0%b5%d0%ba%d1%82%20%d0%bb%d0%b5%d0%ba%d1%86%d1%96%d0%b9_%d0%a0%d0%95%d0%a1%d0%93_%d0%9c%d0%b0%d0%bd%d0%b4%d1%80%d0%b8%d0%ba.pdf
5. Mamchur, O., & Vanda, I. (2022). The place of South Asia in the world economy: humangeographical, geo-economic and geopolitical aspects. Human Geography Journal, 32, 110-119. <https://doi.org/10.26565/2076-1333-2022-32-12>
6. World Regional Geography (2025). <https://pressbooks.atlanticoer-relatlantique.ca/worldgeo/front-matter/introduction/>
7. World Regional Geography - People, Places and Globalization. (2025) [https://socialsci.libretexts.org/Bookshelves/Geography_\(Human\)/Book%3A_World_Regional_Geography_-_People_Places_and_Globalization](https://socialsci.libretexts.org/Bookshelves/Geography_(Human)/Book%3A_World_Regional_Geography_-_People_Places_and_Globalization)

Додаткові

1. Гнатюк М. Енергоефективність країн Європи на сучасному етапі // Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Географія. 2018. № 2(71). С. 38-42.
https://visnyk-geo.knu.ua/?page_id=5989&lang=uk
2. Масляк П.О. Політична географія ХХІ століття // Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Географія. 2018. № 3(72). С. 10-13.
https://visnyk-geo.knu.ua/?page_id=6136&lang=uk

2. Масляк П.О. Кількісна оцінка суспільно-географічного положення території // Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Географія. 2019. № 1(74). С. 5-8.
https://visnykgeo.knu.ua/?page_id=6934&lang=uk
3. Кузик С., Котик Л., Ванда І. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с.
https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/03/Rehional_eko_sots_heohr_rozvyneni_krai_ny_2019.pdf
4. Сюткін С.І. Курс лекцій з географії світового господарства. Суми : СумДПУ, 2020. 142 с.
<http://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/8880>
5. Сюткін С.І. Регіональна економічна і соціальна географія : робочий зошит для самостійної роботи студентів. Частина 1. Європа та Азія. Суми: ФОП Цьома С.П., 2017. 48 с.
<http://repository.sspu.sumy.ua/handle/123456789/1012>
6. Сюткін С.І. Регіональна економічна і соціальна географія : робочий зошит для самостійної роботи студентів. Частина 2. Африка, Америка та Австралія з Океанією. Суми: ФОП Цьома С.П., 2018. 40 с. <http://repository.sspu.sumy.ua/handle/123456789/3767>

Інформаційні ресурси

1. <https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=10606> – дистанційний курс в Moodle (денна форма навчання)
2. Institute for Economics and Peace. URL: <http://www.economicsandpeace.org>
3. International Finance Corporation . URL:<http://www.ifc.org>
4. International monetary Fund URL: <http://www.imf.org>
5. North American Free Trade Agreement/ URL: <http://www.nafta-sec-alena.org>
6. Open Society Foundations /URL: <http://www.soros.org>
7. Organization of the Petroleum Exporting Countries URL: <http://opec.org>
8. Paris Club. URL: <http://www.clubdeparis.org>
9. The Club of Rome. URL: <http://www.clubofrome.org>
10. United Nations. URL: <http://www.un.org>
11. World Bank. URL: <http://www.worldbank.org>

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Мультимедійне обладнання (ноутбук, проектор).
2. Відеофільми до лекцій.
3. Презентації за темами курсу.